

Kultūra2023.06.18 19:05

„Knygos senos, o reikalingi šiuolaikiniai autoriai“: ką ukrainiečiams siūlo

Lietuvos bibliotekos?

13

Natalija Zverko, LRT.lt2023.06.18 19:05

Asociatyvi nuotrauka / Cristina Gottardi / Unsplash nuotr.

Lietuvos bibliotekos nuolat pabrėžia, kad jų fonduose yra ukrainietišκών knygų, įskaitant knygas ukrainiečių kalba. Tačiau toli gražu ne visi ukrainiečiai tai žino. Forumuose jie taip pat skundžiasi, kad bibliotekose esančias knygas jie perskaitė dar mokydami mokykloje, o šiuolaikinių ukrainiečių autorių leidinių trūksta.

„Vienoje iš Vilniaus bibliotekų ieškojau Andrijaus Kurkovo (šiuolaikinis ukrainiečių rašytojas – red. past.), bet neradau, o štai Taraso Ševčenkos, kuris

jau skaitytas ir perskaitytas, ten buvo net penki egzemplioriai“, – rašo ukrainiečių grupės socialiniame tinkle narė.

„Ukrainietiškų knygų galima rasti „knygų nameliuose“ ar bibliotekose, tačiau jos pasenusios, o kur rasti šiuolaikinių autorių ir šiuolaikinių knygų vaikams?“ – klausia kita forumo dalyvė.

Tuo tarpu Lietuvos bibliotekos pabrėžia besistengiančios užtikrinti šiuolaikinių autorių pasiūlą, tačiau besitęsiantis karas Ukrainoje ir logistikos trikdžiai apsunkina asortimento atnaujinimą.

Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka: prieš dvejus metus nebuvo poreikio

Atlikus paiešką svetainėje biblioteka.lt, paaiškėjo, kad Nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje yra 3 905 leidiniai ukrainiečių kalba. Per pastaruosius dvejus metus biblioteka įsigijo 721 leidinį ukrainiečių kalba.

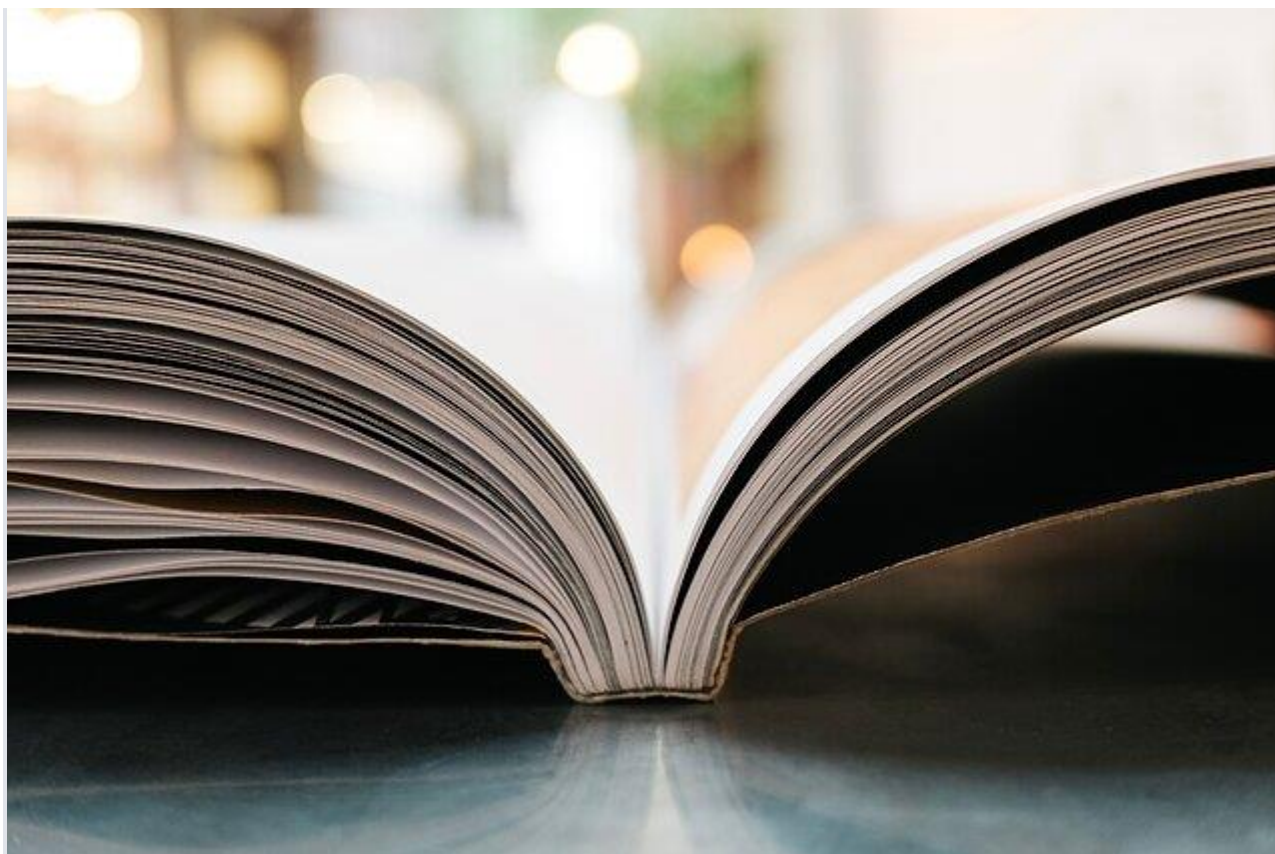

Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka / E. Blažio / LRT nuotr.

„Ukrainietiškas knygas gauname dovanų ir perkame pagal tarptautinių mainų programą. Pageidaujamų įsigyti leidinių sąrašus sudaro Nacionalinės bibliotekos specialistai. Pirmenybė teikiama naujausiems leidiniams, atsižvelgiama į skaitytojų poreikius. Skaitome knygų recenzijas internetiniuose knygynuose, analizuojame, kas populiaru Ukrainoje ir Lietuvoje. Knygos atrenkamos iš plataus Ukrainos leidyklų spektro“, – interviu LRT.lt sakė bibliotekos Ryšių su visuomene skyriaus vedėja Žydrė Vėtienė.

Jos teigimu, šiuo metu vaikų ir jaunimo literatūros fonde iš viso yra 353 knygos ukrainiečių kalba. „Didžioji dalis knygų išleista 2017–2022 m.“, – teigia Ž. Vėtienė.

Paklausta, kaip dažnai bibliotekoje lankosi ukrainiečiai, pašnekovė pažymėjo, kad Lietuvos nacionalinėje bibliotekoje lankytojus skaičiuoja ant durų esantys automatiniai skaitikliai, todėl neįmanoma nustatyti jų tautybės, statuso ir pan.

Asociatyvi nuotrauka / Jonas Jacobsson / Unsplash nuotr.

„Galime pateikti statistinius duomenis tik apie bibliotekoje užsiregistravusius ukrainiečius skaitytojus, kurie ima knygas į namus. Nuo Rusijos karo prieš Ukrainą pradžios iki 2023 m. pirmojo ketvirčio pabaigos turėjome 470 registruotų ukrainiečių skaitytojų – 368 suaugusiuosius ir 102 vaikus. 2022 m. užregistravome 404 skaitytojus. Per 2023 m. pirmąjį ketvirtį sulaukėme 66 naujų skaitytojų, atvykusių iš Ukrainos“, – teigia Ž. Vėtienė.

„Prieš dvejus metus nebuvo knygų ukrainiečių kalba paklausos, todėl pasiūla nebuvo tikslinga. Žinoma, dalis leidinių ukrainiečių kalba liko iš ankstesnių laikų. Tačiau prasidėjus karui ir atsiradus paklausai, knygų ukrainiečių kalba fondas stipriai pasipildė naujais leidiniais. Matome, kad ukrainiečių kalba skaitantys lankytojai maloniai nustemba, kai atviros bibliotekos fonduose randa knygų savo gimtąja kalba. Pastebime, kad ukrainiečiai taip pat dažnai ima literatūrą rusų kalba“, – sako bibliotekos atstovė.

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus biblioteka: knygas galima rezervuoti

Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje šiuo metu yra užsiregistravę apie 200 skaitytojų iš Ukrainos, įskaitant vaikus.

Asociatyvi nuotrauka / Johnny McClung / Unsplash nuotr.

„Jie ima knygas įvairiomis kalbomis – ukrainiečių, lenkų, rusų ir anglų. Šiuo metu nėra staigaus skaitytojų iš Ukrainos pagausėjimo, jų skaičius lieka stabilus. Vieni užsiregistruoja pakartotinai ir skaito toliau, kiti užsiregistravę nebegrįžta, greičiausiai jau išvyko namo“, – interviu LRT.lt sakė bibliotekos Komunikacijos skyriaus atstovė Donata Baniūnienė.

Jos teigimu, 2022 m. pabaigoje bibliotekos fonduose buvo apie 400 dokumentų ukrainiečių kalba.

„Trečiajame bibliotekos aukšte, kur aptarnaujami skaitytojai, yra speciali lentyna „Knygos ukrainiečių kalba“, kurioje sudėtos naujausios knygos ukrainiečių kalba“, – sako D. Baniūnienė.

„Vaikų bibliotekoje turime poilsio kampelį vaikams iš Ukrainos. (...) Yra nuolatinė lentyna, kurioje kasdien galima rasti ne tik knygų ukrainiečių kalba, bet ir stalo žaidimų, spalvinimo knygelių, piešimo reikmenų“, – teigia bibliotekos atstovė.

Asociatyvi nuotrauka / Markus Spiske / Unsplash nuotr.

Pasak jos, ukrainiečių autoriai bibliotekoje prieinami lietuvių, lenkų, anglų, rusų ir ukrainiečių kalbomis. Iš viso yra apie 200 skirtingų knygų.

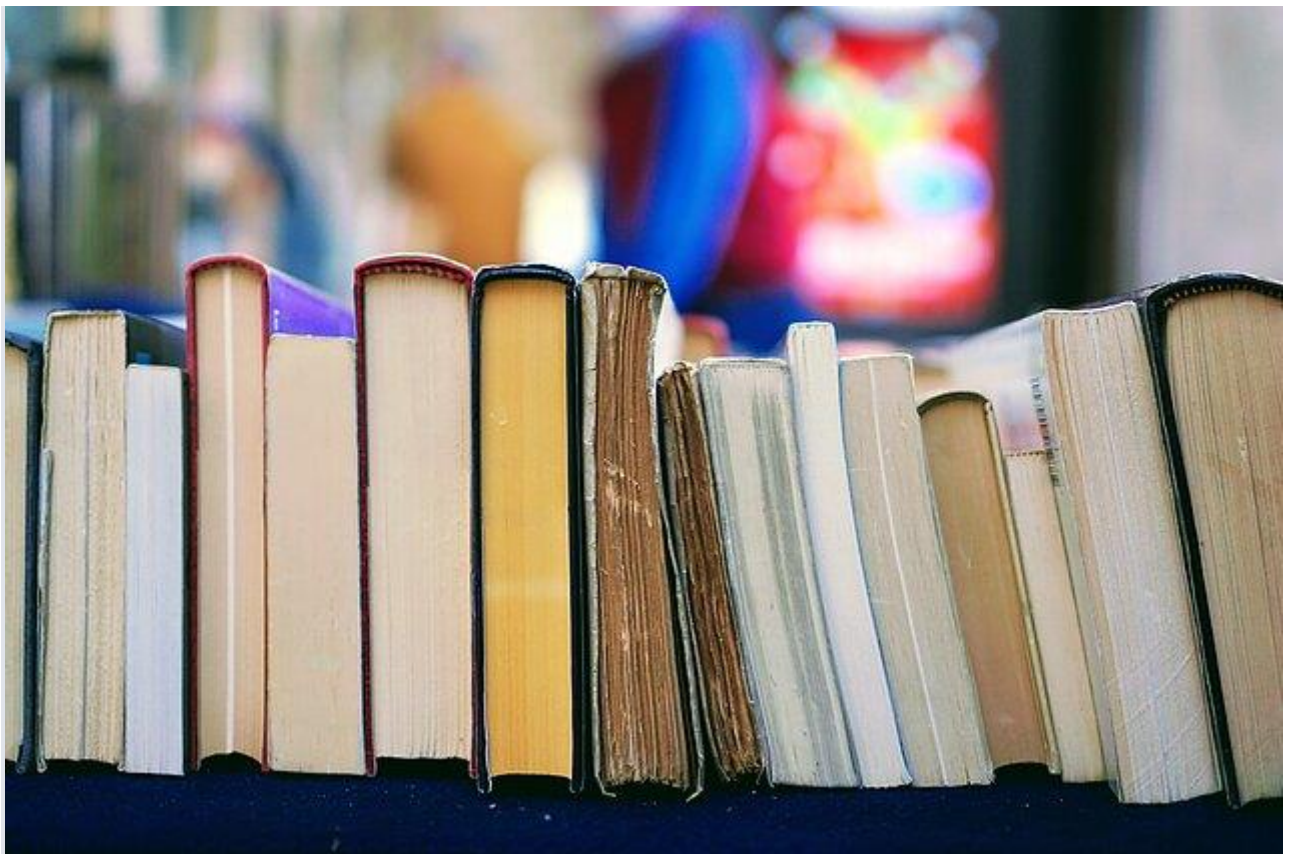
„Kai skaitytojas, atėjęs į biblioteką, lentynose neišvysta naujų knygų ukrainiečių kalba, tikėtina, kad jas jau pasiskolino kiti skaitytojai. Mūsų bibliotekoje yra po 1–2 egzempliorius ukrainietišκών knygų. Tokiu atveju visada galima kreiptis į

bibliotekininkus – visose Lietuvos bibliotekose yra galimybė rezervuoti knygą. Tai reiškia, kad jei kas nors jau skaito knygą ir bibliotekoje jos nėra, knygą yra rezervuojama, o kai ji atsilaisvins, žmogus elektroniniu paštu gaus kvietimą atvykti jos pasiimti. Rezervuoti norimą knygą galima ir patiems internetu www.ibiblioteka.lt“, – sako D. Baniūnienė.

Vilnius: bendradarbiavimas su Lesios Ukrainkos biblioteka

2022 m. kovo pabaigoje Kyjivo Lesios Ukrainkos viešoji biblioteka pradėjo kampaniją „Knygos iš paskos“, kurios tikslas – rinkti ir siųsti ukrainietiškas knygas į Europos miestus, kuriuose prieglobstį rado tūkstančiai ukrainiečių.

Vykdam šį tarptautinį projektą, 2022 m. rugsėjo 17 d. Vilniaus centrinę biblioteką pasiekė 354 knygos ukrainiečių kalba.

Asociatyvi nuotrauka / Tom Hermans / Unsplash nuotr.

„Vilnius buvo vienas pirmųjų miestų, pasirinktų bendradarbiauti, nes Lesios Ukrainkos biblioteka turi ilgametę bendradarbiavimo su Lietuvos sostinės savivaldybės bibliotekomis patirtį“, – teigia bibliotekos atstovė.

Projektą įgyvendinti padėjo koordinuotas kelių šalių atstovų darbas, Prahos pabėgėlių centro savanorės Aleksandros Vachruševos iniciatyva, Zimino fondo finansinė parama ir Ukrainos leidėjo Vitalijaus Zarickio pagalba.

Atrenkant knygas ir sudarant aktualios literatūros sąrašą dalyvavo Vilniaus ukrainiečių mokyklų mokytojai, kurių mokiniai nuolat naudojami savivaldybės bibliotekomis.

„Mūsų biblioteka stengiasi atsižvelgti į ukrainiečių skaitytojų pageidavimus, nes jiems ukrainietiška knyga yra dar vienas, o kartais ir vienintelis būdas palaikyti ryšį su Ukraina. Todėl biblioteka yra suinteresuota, kad jos fonduose būtų knygų ukrainiečių kalba, tiek ukrainiečių, tiek užsienio autorių“, – interviu LRT.lt sakė Vilniaus centrinės bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Vaiva Jozaitytė.

Vilniaus centrinėje bibliotekoje įkurta „Ukrainietišku knygų lentyna“, kurią globoja pirmoji šalies ponija Olena Zelenska ir kurioje galima rasti Ukrainos ambasados Lietuvoje, Ukrainos bibliotekų ir skaitytojų dovanotų ukrainietišku knygų.

Olena Zelenska / AP nuotr.

2023 m. sausio 11 d. Vilniaus centrinėje bibliotekoje vykusio renginio metu pagal projektą „Knygos iš paskos“ Vilniaus ukrainiečių mokyklų pirmokams buvo padovanota 150 knygų ukrainiečių kalba.

„Šiandien Lietuvoje knygos ukrainiečių kalba nėra leidžiamos, todėl mielai priimame tokias knygas dovanų. Ypač reikalinga vaikų literatūra, savigalbos literatūra ir šiuolaikiniai ukrainiečių autoriai. Ukrainiečių skaitytojų skaičius nuolat auga“, – reziumuoja V. Jozaitytė.

Klaipėda: ne tik knygos, bet ir lietuvių kalbos pamokos

Klaipėdos Immanuelio Kanto viešojoje bibliotekoje šiuo metu yra 224 knygos ukrainiečių kalba. Čia galima rasti mokomosios medžiagos, žodynų, grožinės literatūros ir net filmų su ukrainietiškais subtitrais. Didžiąją dalį grožinės literatūros sudaro knygos vaikams.

„Turime apie 140 ukrainiečių autorių knygų. Tai knygos lietuvių, ukrainiečių, rusų ir anglų kalbomis. Ukrainietiškų knygų įsigijome iš UAB „Patogu pirkti“. Jos išleistos 2019–2022 metais. Šį ketvirtį planuojame vėl pirkti ukrainietiškų knygų tiesiogiai iš Ukrainos leidyklos „Ranok“. Atliksime apklausą ir pagal poreikį pirksime daugiau knygų“, – rašoma LRT.lt atsiųstame bibliotekos atstovų komentare.

Jų teigimu, ukrainiečiai noriai lankosi bibliotekos organizuojamuose edukaciniuose renginiuose ir susitikimuose.

Ukrainiečiai / E. Blažio / LRT nuotr.

„Mes greitai sureagavome į situaciją ir jau 2022 m. balandį pradėjome organizuoti lietuvių kalbos kursus nuo karo pabėgusiems suaugusiems ukrainiečiams. Pamokos vyko iki gruodžio 5 d. Iš viso bibliotekoje buvo suorganizuota 11 mokymosi grupių, apmokyta 150 ukrainiečių, kurie sėkmingai išlaikė baigiamuosius testus. Dar 20 ukrainiečių buvo laisvieji klausytojai, lankantys užsiėmimus individualiai pagal asmeninius poreikius. Šiuo metu ukrainiečių lankomumas bibliotekoje yra pakankamai stabilus, apsilankymų skaičius nei sumažėjo, nei padidėjo“, – teigia bibliotekos atstovai.

Jie pabrėžia, kad biblioteka negali atsisakyti klasikos. „Tai, ką ukrainiečiai skaitė mokykloje, tikriausiai galima pavadinti klasika, o bibliotekoje visada yra klasikos“, – sako jie.

Bibliotekos fonduose yra ir 2019–2022 m. išleistų knygų ukrainiečių kalba. Jos atstovai pabrėžia, kad didžioji dalis bibliotekos literatūros fondo yra lietuvių kalba, o tai yra puiki paskata aktyviau mokytis lietuvių kalbos.